

„Înlăcrimați plecăm genunchiul“¹, cântă corul școlii noastre la începutul comemorării. Apoi, *Herr Block*, directorul nostru, se îndreaptă spre podiumul împodobit cu flori. Păsea încet, abia aruncând câte o privire în aula plină până la ultimul loc; în fața fotografiei cu Stella, așezată pe un suport din lemn înaintea podiumului, se opri, se îndreaptă de spate, sau păru că se îndreaptă, și apoi se înclină adânc.

Cât timp a rămas așa, aplecat, deasupra fotografiei tale, Stella, peste care era trecută oblic o panglică neagră, de doliu, eu ți-am cercetat chipul. Avea același surâs îngăduitor, pe care noi, cei mai mari dintre elevi, îl cunoșteam de la orele tale de engleză. Părul tău negru și scurt, pe care-l mângâiasem, ochii tăi luminoși, pe care îi sărutasem pe plajă, pe Insula Păsărilor: îmi aminteam și mă gândeam cum m-ai încurajat să-ți ghicesc vârsta.

¹ *Wir setzen uns mit Tränen nieder:* corul final din *Patimile după Evangelistul Matei* de J.S. Bach, (în lb. germ., în orig.) (n.tr.)

Herr Block vorbea cu fotografia ta, îți spunea „iubită și stimată Stella Petersen“, amintea cum ai fost cinci ani parte a colectivului de profesori de la Liceul Lessing, cât de apreciată ai fost de colegi și iubită de elevi. *Herr Block* nu uită nici de merituoasa ta activitate în cadrul comisiei pentru manualele școlare și, în cele din urmă, își aminti cum erai un om mereu binedispuș: „Cei care participau la excursiile ei povesteau încă multă vreme după aceea plini de entuziasm despre ideile ei, despre atmosfera care-i stăpânea pe toți elevii, sentimentul de grup, ce însemna să fii lessingian. Aceasta este marea ei realizare, această atmosferă de grup“.

Un șuierat, un avertisment dinspre fereastră, de unde stăteau cei mici, quartanii, care nu încetau să-și împărătășească tot ceea ce-i interesa. Se înghesuiau, se-nghionteau, aveau mereu ceva să-și arate; dirigintele se străduia să facă liniște. Ce bine arătau în poza aceea, puloverul verde îl știam, știam și baticul de mătase, cel cu ancore, le-ai purtat atunci, pe Insula Păsărilor, spre care fusese-ram mânați ca de furtună.

După directorul nostru urmează să vorbească și un elev, m-au rugat întâi pe mine, poate pentru că eram șeful clasei, dar am renunțat, știam că n-aveam să pot, nu după tot ce se-ntâmplase. Și, pentru că am refuzat, trebuia să vorbească Georg Bisanz, el chiar își dorea s-o facă, să spună câteva cuvinte despre *Frau Petersen*, Georg fusese

mereu elevul ei favorit, referatele lui erau cele mai lăudate. Ce ai fi zis, Stella, dacă ai fi auzit relatarea lui despre acea excursie pe insula din nordul Frizoniei, unde un bătrân paznic de far ne-a vorbit despre munca sa, unde am mers desculți prin watt, chiuind, cu picioarele pline de noroi? A amintit și de picioarele tale pline de noroi și de fusta ta ridicată și că ai descoperit cei mai mulți pești pipăind după ei cu picioarele. N-a lăsat deoparte nici seara de la han. Când a lăudat peștii prăjiți a vorbit pentru noi toți, iar eu am fost de acord cu el când a amintit emoționat seara cu muzică shanty.

Atunci am cântat și noi, doar știam *My Bonnie* și *Am ancorat lângă Madagascar* și toate celelalte shanties. Eu am băut două pahare de bere și, spre surprinderea mea, Stella a băut și ea bere. Câteodată aveam senzația că ești și tu una de-a noastră, o colegă, te bucurai când ne bucuram și noi, te-ai distrat când unul dintre noi le-a pus tichii păsărilor împăiate care se aflau peste tot. Tichii de hârtie, îndoite artistic.

— Ne-am bucurat cu toții când doi dintre elevii noștri au primit bursă la Oxford, spuse directorul și, ca pentru a sublinia importanța acestui fapt, dădu din cap spre fotografia Stellei și repetă încet: Bursă la Oxford.

De parcă această afirmație ar fi putut fi înțeleasă și altfel, se auzi brusc un suspin, bărbatul care suspina cu mâna la gură era *Herr Kugler*, profesorul nostru de artă,

îi văzuserăm deseori pe drumul comun spre casă pe Stella și pe el. Din când în când, ea îl lua de braț și, pentru că el era mult mai înalt decât ea, aveai câteodată senzația că o târâa după el. Unii dintre elevi se amuzau, dându-și ghionturi și arătând spre profesorul care suspina, doi quartieni abia dacă mai puteau să se abțină să râdă.

El nu se afla printre spectatori când lucram la dig, *Herr Kugler* călătorea cu barca sa cu pânze printre insulele daneze. Bărbatul înalt și îngrijorător de slab mi-ar fi sărit imediat în ochi dintre spectatorii pe care i-am avut în ziua aceea. Cei mai mulți dintre ei erau oaspeți de vară.

Veneau, unii în costume de baie, pe plajă, dinspre hotelul Seeblick, urcău pe dană și înaintau până la capătul ei, unde își găseau un loc, la semnalul luminos sau la pietrele cele mari. Barja noastră neagră și boțită de lovitură, dotată pentru transportul pietrei, se afla deja lângă intrarea în Hirtshafen, ținută de două ancore și încărcată până la nivelul punții cu pietre acoperite cu noroi și alge, pe care le adunaserăm ca să lărgim și să înăltăm digul și pentru a repara dana, din care furtunile iernii dărâmaseră deja unele părți. Vântul ușor dinspre nord-est făgăduia o vreme bună, de vară.

La un semn al tatălui meu, Frederik, muncitorul lui, mișcă brațul-macara, coborî graiferul, strânse dinții din

metal deasupra unei pietre, cuprinzând-o cu totul, iar când colosul se urni din loc din spațiul de depozitare, legănându-se până spre margine, spectatorii încordați în toarseră privirile spre noi; unul dintre ei ridică un aparat foto. Tata făcu din nou semn, dinții de metal ai graiferului se desfăcură, dând drumul colosului, iar acolo unde căzu, apa se răsfrânse, valurile începură să fiarbă, valuri ascuțite care se linișteau greu.

Mi-am pus folia de protecție și m-am aplecat spre apă pentru a studia situația bolovanilor, dar a trebuit să aștept până când norul din noroi și nisip a fost dus de valuri și s-a decantat, ca să-mi dau seama că bolovanul se așezase bine. Stătea transversal peste celelalte pietre, între ele mai existau spații goale, aşa cum fusese prevăzut, pentru ca apa să se poată scurge. La privirea întrebătoare a tatălui meu am reacționat liniștitor: totul stătea aşa cum trebuia, aşa cum trebuia pentru un dig. M-am urcat înapoi la bord și Frederik mi-a întins pachetul cu țigări și un foc.

Înainte ca brațul graiferului să coboare din nou spre bolovani, el îmi arăta spre public:

— Uite, Christian, fata cu costum de baie verde, cu geanta de plajă, cred că îți face cu mâna.

Am recunoscut-o imediat după față bucălată, Stella Petersen, profesoara mea de engleză de la Gimnaziul Lessing.

- O cunoști? întrebă Frederik.
- E profesoara mea de engleză, i-am spus eu, iar Frederik reacționă uimite:
- Aia? Aia arată ca o elevă.
 - Să nu-ți faci iluzii. Este precis cu câțiva ani buni mai mare.

Pe atunci, Stella, te-am recunoscut imediat și m-am gândit și la ultima noastră conversație înaintea vacanței de vară, la avertismentul tău, la încurajarea ta: „Dacă vreți notă bună, Christian, trebuie să munciți mai mult. Citiți *Aventurile lui Huckleberry Finn* și citiți *Ferma animalelor*. Le vom studia după vacanță“. Frederik vră să știe dacă ne înțelegeam bine, profesoara mea și cu mine, iar eu i-am spus:

- Ar putea să fie și mai bine.

Frederik o privea interesat, mișcând în același timp brațul excavatorului spre un colos mare și negru, pe care îl ridică, îl lăsă să se legene o clipă deasupra calei, dar nu reușește să împiedice monstrul să alunece dintre dinții excavatorului și să se prăbușească zgomotos pe tabla șlepului, atât de tare încât excavatorul se cutremură. Ea ne striga, ne făcea semne lăsând să se înțeleagă că ar vrea să se urce la noi pe șlep, iar eu am împins scândura îngustă la mal, găsind acolo un loc plan de care să se sprâjine. Ea porni spre noi, deloc timorată, se dezechilibră de câteva ori, sau măcar încercă, iar eu îi întinseu o mână,

ajutând-o să urce la bord. Tata nu părea prea bucuros de noul oaspete, se apropiu încet, mă privi întrebător, plin de speranță când le-am făcut cunoștință:

- Profesoara mea, profesoara mea de engleză, *Frau Petersen*.

Iar tata spuse:

- Nu-s prea multe de văzut pe aici, apoi dădu mâna cu ea și întrebă zâmbind: Christian nu vă dă prea mari bătăi de cap, sper?

Înainte să răspundă, ea mă privi cercetător, de parcă n-ar ști încă unde să mă încadreze, dar spuse apoi pe un ton indiferent:

- Christian face treabă bună.

Tata dădu doar din cap, nu se aștepta la altceva; curiozitatea-i tipică îl îndemnă să întrebe dacă ea venise pentru petrecerea de pe plajă, doar petrecerea din Hirtshafen atrăgea multă lume, dar Stella scutură din cap: urma să plece cu niște prieteni care erau într-o excursie cu iah-tul, și aceștia veneau s-o ia din Hirtshafen.

- E o zonă frumoasă, spuse tata, mulți navigatori o îndrăgesc.

Primul care trecu în ziua aceea pe lângă digul nostru înălțat fu un cutter de pescari, navigând sigur spre intrarea în port, pescarul reduse motorul și se apropiu de noi, iar când tata și cu mine l-am întrebat despre captură, ne

arătă câteva lădițe amărâte cu macrou și cod. Era o captură slăbușă, atât cât să poată plăti din ea motorina, prea puține cambule, prea puțini țipari, iar lângă Insula Păsărilor trăsesese în plasă și o torpilă, o torpilă de exerciții, pe care o preluase garda de coastă. Privi la încărcătura noastră de piatră, apoi la captura sa și ne spuse cu voce prietenoasă:

– La tine merită, Wilhelm, scoți ceea ce-ți trebuie, piețrele rămân la locul lor, pe pietre te poți baza.

Tata cumpără câțiva pești, urmând să plătească mai târziu, apoi spuse adresându-i-se Stellei:

– Nu facem afaceri pe apă, pe o ambarcațiune deschisă, pur și simplu nu se face.

După ce pescarul se îndepărta, tata îi ceru lui Frederik să împartă paharele pentru a turna ceaiul. Stella primi și ea un pahar, dar refuză romul pe care Frederik vră să i-l toarne în pahar; el însă se servi cu atâta generozitate, încât tata trebui să-l tragă de mâncă. Frederik ridică foarte încet ultimii bolovani din încărcătura noastră, mișcă brațul graiferului astfel încât să ajungă deasupra apei, apoi îl coborî în locul unde trebuia să se înalțe digul, nu lăsa bolovanul să cadă, ci îl cobora și dădea mulțumit din cap când apele se ridicau și cuprindeau nou-venitul.

Tu, Stella, nu te puteai despărți de pietrele uriașe, întrebai cât au stat ele oare pe fundul apei, cum le-am

descoperit, cum le-am scos, în unele dintre ele păreai să recunoști ființe împietrite în eternitate.

– Vă ia mult să le căutați?

– Un căutător de pietre știe de unde se poate servi, am spus eu, tata cunoaște câmpuri întregi și recife artificiale, create acum o sută de ani, acolo caută. Harta cea mai detaliată a fundului mării, el o are în cap.

– Mi-ar plăcea să văd odată câmpurile astea de pietre, spuse Stella.

Cineva începu să o strige, unul dintre tinerii din Hirtshafen își croi loc prin mulțime și o strigă, și pentru că se părea că nu-l înțelegea, Tânărul sări în apă și se apropiie din câteva mișcări de șlep, cățărându-se cu ușurință pe parămă. Ne ignoră și se îndreptă direct spre Stella, transmitându-i ce i se spusesese: telefon la hotel, este aşteptată la telefon, la hotel, trebuie să fie acolo când va mai fi sunată o dată. Si ca să sublinieze importanța sarcinii primite, adăugă:

– Trebuie să mă întorc cu dumneavoastră.

Băiatul se numea Sven, Sven cel mereu vesel, un puști cu pistru, cel mai bun înotător pe care îl știam. Nu m-am mirat că arăta spre hotel, spre podețul lung din lemn și îi propuse Stellei să se întoarcă la hotel înot, ba mai mult, îi propuse un concurs. Stella se bucură mult și îl trase spre ea, dar nu vră să accepte propunerea lui Sven.

– Poate altă dată, sigur altă dată.

Fără să o mai întreb, am tras spre noi barca noastră gonflabilă, care era legată cu o parămă de marginea ambarcațiunii, iar ea a fost imediat de acord să fie dusă cu barca până la podețul din lemn.

În barcă se sui și Sven și se așeză lângă ea, punându-i foarte firesc mâna pe după umeri. Motorul exterior al bărcii torcea regulat; în timpul călătoriei, Stella își lăsa o mână să atârne în apă. Fără să protesteze, acceptă chiar când Sven scoase un pumn de apă și-l lăsa să se prelungă pe spatele ei.

N-aveam cum să acostăm lângă podeț, căci peste tot era plin de iole; regata lor urma să fie punctul culminant al sărbătorii. Ne-am îndreptat direct spre mal, iar Sven sări din barcă, luând-o înainte spre hotel, mânat de zelul mesagerului.

Chelnerii scoteau afară mese și scaune, o măsuță cu băuturi fu manevrată sub un brad ciufulit de vânt. De-a curmezișul peste plaja nisipoasă, susținute de stâlpi, erau întinse cabluri de care atârnau becuri colorate. Un delușor mai înalt fusese ales ca platformă pentru orchestră. Bătrânișii sedea pe geamanduri vechi, revopsite, fără să schimbe prea multe vorbe între ei, urmărind însă cu mare atenție pregătirile pentru sărbătoare, amintindu-și, probabil, de petreceri din vremurile lor. Nici unul dintre ei nu-mi răspunse la salut.

Pentru că Stella nu se întorcea, am intrat în hotel.

Un bărbat în livrea de la intrare n-a putut sau n-a vrut să-mi spună mai mult decât că *Frau Petersen* a vorbit la telefon și pe urmă a urcat în camera ei. Nu dorea să fie deranjată.

M-am întors singur la șlep, unde eram deja aşteptat și am fost trimis imediat jos, pentru a verifica poziția bolovanilor. Nu era prea mult de corectat. Doar din când în când chemam graiferul deasupra unuia dintre bolovani, îi semnalăm lui Frederik în ce direcție să-l deplaseze și unde să-l depună, doar o dată, când am văzut unul mai mic prins în ghearele macaralei și bălăngănidu-se deasupra mea, n-am mai dat nici un semnal și am alergat să mă pun la adăpost. Acest din urmă bolovan, orfan, nu reuși să se așeze acolo unde trebuia, ca un soi de capac, cum voia tata, plasat deasupra stabilopozilor, se deplasă spre dreapta, se rostogoli, nu ajunse pe fund, ci se înțepeni între doi bolovani negri, mai mari. Tata și Frederik studiau acum rezultatul muncii lor și când unul din ei arăta spre plajă și întrebă:

– Ce părere ai? celălalt răspunse:

– N-o să se întâmpile ca atunci.

Făcea, evident, referire la o petrecere pe plajă care avusese loc cu cinci ani în urmă, când peste plajă se lăsase un întuneric neașteptat și vântul dinspre mare răvășise decoratiunile și lovise ambarcațiunile din port de dig.